

LYSSNA PÅ MIG!



Titel

Lyssna på mig!

Originaltitel

Hør her'a!

Produktionsland

Norge, 2024

Målgrupp

Åk 7 - gymnasiet

Teman

Värdegrund, samhälle, genus, politik, migration

Ämne

Primärt samhällskunskap, samt filmkunskap inom svenska och bild

Längd

86 minuter

Dialogspråk

Engelska, Norska, Urdu

Undertexter

Svenska

Regi

Kaveh Tehrani

Svensk distribution

TriArt Film

Filmbokning

skolbio@triart.se

Lyssna på mig! är en prisbelönad norsk komedi av Kaveh Tehrani baserad på Gulraiz Sharifs roman **Hør her'a!**. Om femtonårige Mahmoud som står inför ett sommarlov med påtvingad 'hemester' i en förort till Oslo. Sittande på en parkbänk filosoferar han över sin galna pakistanska familj som ibland hamnar på kollisionskurs med det minst lika tokiga norska moderna samhället. När hans farbror kommer på besök från hemlandet uppstår nya kulturkrockar och familjehemligheter kommer upp till ytan.

OM HANDLENINGEN

Film är ett mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen, som här sträcker sig **från åk 7 till och med gymnasiet**, är en rekommendation. Du väljer själv om du vill ta upp ett eller flera teman, eller viga lite mer tid åt fördjupning knutet till någon av frågeställningarna. Det är inget frågeformulär där frågor måste besvaras, utan förslag till vidare diskussioner. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant för just dem.

FILMEN OCH LÄROPLANEN

Lyssna på mig! är en film som kan knyta an till ämnet samhällskunskap där undervisningen ska ge eleverna grundläggande förutsättningar att analysera samhällsfrågor ur olika perspektiv samt möjlighet att utveckla förståelse för och analysera hur olika intressen och åsikter uppstår. Där ingår att förstå hur människors identiteter, ekonomiska resurser och möjligheter i samhället påverkas av bland annat socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och etnicitet. Filmen lyfter även frågor kring migration, integration och segregation som inte bara är ett norskt fenomen utan går att tillämpa i en svensk kontext.

Det dynamiska och explosiva bildspråket i *Lyssna på mig!* kan studeras närmare i anknytning till ämnet **filmkunskap** inom **svenska** och **bild**.

HANDLING

Sommarstiltjen har lagt sig över en förort till Oslo där femtonårige Mahmoud ser fram emot ett sysslolöst sommarlov. Hans familj, som har rötterna i Pakistan, har inte som de mer välbeställda norrmännen råd med storslagna semesteräventyr eller en egen 'hytte'. När han inte tvingas till affären av sin mamma Zubaida hänger han på gården och filosoferar med sin kompis Arif, eller beklagar sig över hur omöjligt det är att få ett sommarjobb. Men när hans ogifte farbror Ji från Pakistan kommer på besök fylls tillvaron med otippad dramatik och kulturkrockarna mellan Norge och hemlandet blir tydliga.

Mahmouds pappa Shahbaz som kör taxi vill imponera på brodern och framstå som lyckad i sitt nya liv, medan Zubaida, som städar på skolan på kvällarna, vänder ut och



in på sig för att vara den perfekta värdinnan. Det blir Mahmouds uppgift att lotsa Ji runt i stan, och han inser att hans sommar nu är '1000 procent mer pajad'. Allt medan Ji storögt betraktar hur fint och modernt allt är. För att inte tala om alla vackra kvinnor som förgyller omgivningarna.

Mahmouds nioårige lillebror Ali som älskar enhörningar och gulliga mjukisdjur lever lite i sin egen värld och har börjat intressera sig för smink i smyg. I grannflickan Arisha, som Mahmoud dessutom är förtjust i, har han en bundsförvant som låter honom låna hennes klänningar, sminka sig och dansa. Men när han deklarerar att han minsann vill kallas Alia istället för Ali uppstår en familjekris. Pappan accepterar inte 'dumheterna' och lämpar även över detta dilemma på Mahmoud att hålla ett öga på. Mamman blir ledsen och Mahmoud som storebror vill stötta men känner sig förvirrad. Men när Ali/a trakasserar av några äldre killar tar Mahmoud hen i försvar och hamnar i slagsmål.

Shahbaz föreslår en utflykt för att lätta upp den spända stämningen men den slutar i ett ännu värre kaos när Alia gör klart att hon verkligen är en flicka. Shahbaz får ett utbrott och går bärsärk bland Alias saker innan han och Ji lämnar familjens lägenhet. Ji vänder tillbaka medan Shahbaz stängs ute av Zubaida. Bröderna har ett uppslitande gräl men försöker reda ut sin relation som grundar sig i släktkonflikter hemma i Pakistan. Ji menar att Shahbaz arbetar för mycket och missar vad som pågår i familjen här i Norge.

När Alia ser sin pappa från balkongen samlar Alia ihop sina fina saker och mjukisdjur för att slänga ut dem så att pappan ska se att hon försöker vara honom till lags. Men föräldrarna hamnar i nytt gräl och Zubaida anklagar Shahbaz för att vara en dålig far och hotar med att hon tänker ta med barnen till ett kriscenter. Han lugnar sig och inser att han får acceptera att Alia är hans barn så som hon vill vara.



Ji återvänder motvilligt till Pakistan nu när han känt på friheten i Norge. Mahmoud sammanstrålar med Arif, som fått jobb, och Arisha. Än finns några dagar kvar av sommarlovet att undersöka vem man egentligen är.

MELLANFÖRSKAP – EN FOT I TVÅ OLIKA KULTURER

Mahmoud bor med sin familj i en förort till Oslo där majoriteten av invånarna har ursprung i andra länder. Stämningen och snacket mellan kvinnorna på balkongerna beskriver han som ett FN-möte. Fast inte om svält, nöd eller global uppvärmning utan om deras pappors och mäns magproblem. Han och lillebror/syster Ali/a är födda och upp-vuxna i Norge med muslimska föräldrar från Pakistan. Mahmoud betraktar sig själv lite utifrån ibland och funderar över vem han egentligen är. Han kan betrakta sin tokiga familj med värme. Mamman som tjarar och hytter med tofflan i högsta hugg. Pappan som sliter som taxichaufför men ändå inte kan ge sina barn varken den senaste mobilen eller semester i 'hytten' eller utomlands. Känslan av att inte vara som andra blir extra påtaglig under sommarlovet när alla andra verkar göra roliga saker. Och något sommarjobb tycks inte finnas i sikte.

- Mahmoud har en krass syn på sig själv som barn till invandrare i Norge. Hur beskriver han sin familj? Hur förenar familjen sitt pakistanska arv med den norska kulturen?



Pakistanska släktingar är världsbäst, säger Mahmoud. Man har en familj för livet, inte som norrmännen som tröttnar och byter till nya. Så det är naturligt för honom att hans pakistanske farbror kommer och hälsar på och stannar ett par månader hemma hos dem.

- Att som utvandrad till ett rikt land upp-rätthålla en bild av ett lyckat bättre liv blir viktigt inte minst för att slakten i hemlandet ska se valet som något positivt. Hur vill Mahmouds pappa framställa sig själv och sin familj inför sin bror Ji? Vad gör hans mamma för att leva upp till bilden av en god husmor? Vilka förväntningar tror de Ji har inför sitt besök? Hur uppfattar Ji Norge där hans bror byggt sin framtid? Vilka händelser ligger fortfarande och skaver mellan de två bröderna? Vilka olika förväntningar finns på pojkar respektive flickor ur ett traditionellt pakistanskt perspektiv? Vilken press kan släktingar utöva även på dem som lämnat?
- Familjen betyder mycket på gott och ont i den pakistanska kulturen. Hur svetsas de samman genom kriserna? Hur utvecklas de var och en?
- Även Ji vill imponera på familjen och kommer med mer eller mindre genom-tänkta presenter där 'Ermani'-tröjan (Armanikopian) blir en slags symbol för att försöka visa upp en snygg yta trots att man inte har så mycket pengar. Mahmoud bär dock tröjan trots kamraternas gliringar. Hur tänker ni själva kring vad kläder och statusprylar signalerar om en person?

Mahmoud känner också ett tryck från det norska samhället att anpassa sig och stå upp för det som uppfattas som 'norska värderingar'. Det är kört för mig. Jag är inte norрман. Jag är inte pakistanier. Vad fan är jag, egentligen?

- Många barn och unga i Sverige lever precis som Mahmoud som andra generationens invandrare. Du/ni som delar den erfarenheten, finns det något ni kan känna igen er i? Vad är det svåraste med att vara tillhörare två kulturer? Hur balanserar man ett bevarande av den kultur som föräldrarna förmedlar med en annan som finns i det omgivande samhället? Är det som man idag kallar för 'mellanförskap' också något som stärker självkänslan?
- Värderingar, är ett ord som det bollas runt med i den politiska debatten. Svenska värderingar specifikt i vårt land. Vad tänker ni att det är för värderingar man talar om? Finns det olika värderingar inom olika kulturer? Vilka skulle ni lyfta fram som skiljer sig åt?
- När farbror Ji ska resa hem säger han att i Norge kan man vara den man vill vara. Mahmoud vänder sig mot kameran och replikerar; Ja, utom muslim kanske. Vad tror ni han menar han med det?

IDENTITET

Filmen belyser även andra aspekter av sökandet efter sin identitet. Mahmouds lillebror Ali har börjat utforska vem han är. Familjen har ju redan märkt att han dras till generellt flickiga saker. Mahmoud upptäcker att han klär sig i klänning och har smink hemma hos Arisha medan mamman försöker lugna pappan med att det bara är en fas. Men när Ali/a på allvar menar att han är en flicka blir det en utmaning för hela familjen.

- Ali/a är bara nio år och känner att hen är fel. Hur uttrycker Alia sig genom sitt sätt och vara och sina kläder? Hur försöker hen förklara vem hen är?
- Hur hanterar de olika familjemedlemmarna, inklusive farbror Ji, situationen? Vad är en hijra?
- Hur tänker Mahmoud att en norsk familj hade reagerat om deras barn hade känt sig fel i sitt kön? Tycker ni att han har rätt kring skillnaden?



- Vad tycker ni? Har samhället för snäva ramar kring vad som betraktas som feminint respektive maskulint? Vilka saker som barn gillar är typiskt 'flickigt' eller typiskt 'killigt' kodade? Hur skiljer sig Mahmouds del av sovrummet från Alis del?
- Ali/a spelas av Liza Haider, en flicka som spelar en pojke som vill vara flicka. Vilken extra dimension ger det åt våra förutfattade meningar om vad en pojke respektive flicka är?
- Varför blir en del, som killarna på gården, provocerade av att någon utmanar normerna?
- Barn måste få vara sig själva säger en kvinna i filmen. Barn genomgår olika faser, inte minst leker man med könsroller eller andra typer av identiteter. Minns ni själva någon fas som ni själva hade som barn?
- Att liksom Ali/a känna att man är född i fel kropp, det som kallas könsdysfori, är något som debatterats mycket i Sverige på senare år. Inte minst sedan riksdagen röstade igenom att åldersgränsen för att ändra sitt juridiska kön, det vill säga det som står i folkbokföringen sänkts till 16 år med målsmans godkännande. Vad känner ni till om den debatten?



MED HUMORN SOM VAPEN BLAND FÖRDOMAR OCH KLICHÉER

”Pappa åkte inte tåg och containerbåt till Norge för att bajsa utomhus.” Mahmoud attackerar tillvaron med drastisk humor och en osentimental inställning till livets realiteter och orättvisor. Han skojar friskt om norrmännen och deras alla sorters stugor, deras fixering vid vädret och deras förkärlek för att gå på utedass. Men också om pakistaniers toalettkultur och fixering vid dåliga magar.

Filmens regissör Kaveh Tehrani har sagt att film måste vara underhållning som pekar mot samhället. Med sin regidebut har han velat förena satir, slapstick och politik. Och det finns ett underliggande allvar i **Lyssna på mig!** som handlar om klassklyftor och invandrades situation i ett land som i grunden är så rikt som Norge men ändå inte kommer alla till del.

Mahmoud konstaterar att norska hundar äter bättre än halva jordens befolkning, har tandställning och diabetes medan hundarna i Pakistan äter skräp, skit och djurlik. Norska ungar är bortskämda och gnäller om de inte får senaste Iphone. Medan Mahmoud och hans kompis Arif lever under knappa förhållanden. Mahmouds pappa kör taxi dygnet runt och mamman städar för att få ekonomin att gå runt. Ett utländskt namn är knappast heller någon merit på cv:n när man söker jobb. Vem vill anställa en ”East Side Paki”?

- Hur beskriver Mahmoud familjens ekonomiska och sociala situation? Vad får vi veta om Arifs familj? Hur resonerar han och vännen Arif kring jobb och framtid?

Filmens speglar de socioekonomiska skillnaderna i Norge men Sverige har en liknande situation när det kommer till segregation och olika ekonomiska förutsättningar.

- Vilken typ av samhälle skapas när klyftorna mellan infödda och invandrade familjer ökar?

Mahmoud funderar över den typiske norske vite medelålders mannen som startar hat-grupper på Facebook där de ventilerar sin rädsla över att 'de tar över vårt land' och allmänt skitsnack om utlänningar medan han glupsk äter mild kebab utan lök men extra majs. Men han skojar även med farbror Ji som vrider huvudet ur led över lättklädda kvinnor medan imamen i moskén uppmanar sina församlingsmedlemmar att titta åt ett annat håll nu när sommaren är här och norrmännen slänger av sig sina kläder.

- **Lyssna på mig!** har ett rappt tempo kryddat med musik bryter av berättandet med animationer och inklippta sekvenser från helt andra sammanhang. Hur lyckas filmen förena det lättsamma anslaget med ett djupare budskap om människors olika och ofta ojämlika livsvillkor?
- Filmen är inte gjord i en realistisk tradition utan regissören har sagt sig snarare vara inspirerad av filmer som **Amelie från Montmartre** och **The Wolf of Wall Street** där den s k "fjärde väggen" ofta bryts, det vill säga Mahmoud talar direkt till oss i publiken. Diskutera gärna mer om filmens form och om den underlättar för oss att komma närmare filmens huvudpersoner eller om den fjärrmar oss och gör oss medvetna om att det är just en film vi tittar på.

- Ett annat exempel på filmens form är ljudläggningen som innehåller effekter hämtade från animerad film, s k Mickey Mousing, schwishande, överdrivna gåsönder-ljud och pruttljud. Filmen har också ett soundtrack där utstuderat komisk musik blandas med pakistansk pop och traditionell musik med tabla och sitar. Detta tillsammans med ett grovt språk är ofta det som driver komiken. Hur uppfattar ni den ganska grova humorn som ju finns i både formen och språket, i relation till filmens mer allvarliga teman?

- Hur bygger filmen upp komik, rent visuellt?
- Filmen arbetar med kontraster och leker med fördomar och etniska klichéer riktade åt alla håll. Alla kurder heter Goran, menar Mahmoud. Turkar kollar fotboll, alla libaneser röker osv. Hur beskriver han sin egen och Araf's familj? Varför är det så kul med klichéer? Kan man skämta om olika grupper utan att vara elak? Hur uppkommer våra fördomar? Kan humor till och med vara ett vapen mot fördomar. Varför då i så fall?
- Även om den humoristiska tonen genomsyrar filmen finns det scener som blir starkt känslomässiga och allvarliga. I vilka scener går filmen in i en mer realistisk gestaltning där sorg och smärta får ta plats?

Av Louise Lagerström

